
EWAKUACJA

13.04.2018, Józef Kunicki

SZEF OBRONY CYWILNEJ GMINY
ORGANIZACJA EWAKUACJI LUDNOŚCI I MIENIA
Z OBSZARÓW ZAGROŻONYCH

Największym zagrożeniem dla sprawnego i skutecznego przebiegu ewakuacji nie jest wcale skala, rozmiar i charakter sytuacji kryzysowej. Jest nim panika – stan emocjonalny, który w czasie poczucia zagrożenia może dotknąć każdego z nas. Dlatego też o powodzeniu i sprawnym przebiegu ewakuacji decyduje przede wszystkim spokój i opanowanie osób ewakuowanych oraz stosowanie się do wytycznych odpowiednich służb.

Zachowanie ludzi, gdy ogarnia ich panika, stanowi bardzo niebezpieczną sytuację. Wskutek nieprzemyślanych i nieskoordynowanych działań, człowiek może doprowadzić do zapruszenia ognia lub zranienia innych osób. Bardzo często, gdy ludzie uciekają z miejsca zdarzenia, myślą głównie o własnym przetrwaniu i niejednokrotnie traktują innych ludzi. Takie postępowanie może zagrażać zdrowiu i życiu. Dlatego istotne jest umiejętne przeciwdziałanie zagrożeniom oraz odpowiednio szybkie ich zwalczanie.

Dobrze zorganizowane społeczeństwo przygotowane jest do sprawnego funkcjonowania nawet w najtrudniejszych sytuacjach. Statystyki wskazują, że w większości przypadków występujące zagrożenia mają charakter lokalny, a ich likwidacja jest działaniem rutynowym.

W tego rodzaju akcjach udział biorą służby zawodowe (często również ochotnicze) jednej lub kilku formacji (straż pożarna, policja, pogotowie ratunkowe, tzw. Służby komunalne i inne.). Czasami jednak w wyniku niekorzystnego rozwoju sytuacji, zdarzenia mogą spowodować powstanie sytuacji kryzysowej, w konsekwencji, której następuje znaczne ograniczenie możliwości reagowania służb oraz funkcjonowania struktur państwowych i groźba zerwania więzi społecznych. Jednym z ważniejszych zadań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa ludności znajdującej się na zagrożonym obszarze jest jej odpowiednio wczesne ostrzeżenie przed niebezpieczeństwem i – jeśli zajdzie taka potrzeba – dobrze zorganizowana i przeprowadzona ewakuacja.

Warunkiem podjęcia skutecznych działań jest odpowiednio wczesne uzyskanie informacji o zaistnieniu zagrożenia, jej przetworzenie i przekazanie we właściwej formie do poszczególnych adresatów. Realizacja działań ostrzegania i alarmowania powinna umożliwić skuteczne uruchomienie systemu reagowania i uprzedzenie ludności o zagrożeniu przy jednoczesnym zminimalizowaniu niebezpieczeństwa powstania paniki wśród ludności zagrożonej.

Ewakuacja ludności od dawna stanowi wypróbowaną, chociaż częściej wymuszoną niż wcześniej przewidywaną, metodę ochrony przed niebezpiecznymi zdarzeniami losowymi, zarówno w sensie zapobiegawczym jak i ratowniczym. Za zorganizowaniem ewakuacji przemawia fakt, że zawsze znajdują się ludzie, którzy będą usiłowali opuścić rejony zagrożone. W takiej sytuacji, przy braku jakiegokolwiek organizacji, masowe ruchy ludności mogą spowodować paraliż organizacyjny, zablokowanie ciągów komunikacyjnych itp., co w konsekwencji może wywołać tragiczne skutki. Ewakuacja jest jednym ze sposobów zbiorowej ochrony ludności.

Ewakuacja jest jednym z podstawowych działań mających na celu ochronę życia i zdrowia ludzi, zwierząt oraz ratowanie mienia, w tym zabytków oraz ważnej dokumentacji, w przypadku wystąpienia wszelkiego rodzaju zagrożeń. Jej prowadzenie może mieć miejsce w różnych stadiach zdarzeń niebezpiecznych. W praktyce najczęściej przeprowadza się ewakuację osób poszkodowanych lub bezpośrednio zagrożonych (także zagrożonego mienia) po wystąpieniu zdarzenia niebezpiecznego (np. pożaru, wybuchu lub innego miejscowego zagrożenia) w obiektach lub na terenach. Ewakuacja może mieć również charakter prewencyjny, tzn. może być prowadzona z terenów i obiektów, w

przypadku zbliżającego się zagrożenia, np. związanego z rozprzestrzenianiem się zaistniałych zdarzeń niebezpiecznych (powódź, katastrofa chemiczna itp.) lub groźbą prowadzenia działań militarnych, w przypadku zagrożeń wojennych.

Ewakuacja polega na przemieszczaniu ludności z rejonów, w których przebywanie może zagrażać życiu lub zdrowiu, do rejonów bezpiecznych. Organem zarządzającym i kierującym jest Szef Obrony Cywilnej.

Z uwagi na uwarunkowania wynikające z charakteru niebezpieczeństwa wyróżnia się dwa rodzaje ewakuacji planową i doraźną.

Ewakuacja planowa: polega na zawczasu przygotowanym przemieszczeniu ludności z rejonów przewidywanych działań sił zbrojnych lub przyległych do zakładów pracy oraz obiektów hydrotechnicznych i innych, stanowiących w razie uszkodzenia lub awarii potencjalne zagrożenie dla ludności. Przygotowuje się ją w czasie pokoju, a realizuje w okresie wojny oraz w sytuacjach wystąpienia symptomów zagrożenia. Ewakuację planową przewiduje się dla ludności miasta obronnie i produkcyjnie niezaangażowanej. Do tej grupy ludności zalicza się

- matki (opiekunów) z dziećmi do lat 8;
- osoby w wieku poprodukcyjnym;
- osoby chore i niepełnosprawne.

Ewakuacja doraźna: polega na natychmiastowym przemieszczaniu ludności z rejonów, w których wystąpiło nieprzewidziane bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia.

Ewakuacji nie powinno się planować ani prowadzić: do rejonów leżących w bliskiej odległości wielkich ośrodków przemysłowych, komunikacyjnych oraz ważnych obiektów wojskowych, rejonów przewidywanych i prowadzonych działań zbrojnych, rejonów przewidywanych zagrożeń (np. zatopieniami, tąpnięciami), strefy nadgranicznej. W procesie ewakuacji biorą udział jednostki organizacyjne zapewniające m.in. opiekę medyczną, transport, warunki socjalno - bytowe oraz porządek i bezpieczeństwo.

Ewakuację przygotowuje się w czasie pokoju, a realizuje w okresie zagrożenia lub w początkowym okresie wojny. Ewakuację prowadzi się z wykorzystaniem środków transportu, pieszo lub łącząc wymienione sposoby. Środki transportu organizatorów ewakuacji wykorzystuje się w pierwszej kolejności do przewozu załóg zakładów pracy oraz osób z ograniczoną możliwością poruszania się pieszo.

Pomieszczenia dla ewakuowanej ludności uzyskuje się przez dokwaterowanie jej do rodzin zamieszkających w rejonie rozmieszczenia. Można również wykorzystać do tego celu budynki użyteczności publicznej.

Ewakuację przygotowują i prowadzą szefowie obrony cywilnej miast i gmin, na których terenie ludność ta ma być rozmieszczona. W celu realizacji w/w przedsięwzięcia szefowie obrony cywilnej powołują zespoły ds. przygotowania przeprowadzenia ewakuacji (przyjęcia) ludności.

Ewakuację ludności realizuje się po otrzymaniu decyzji o jej przeprowadzeniu.

Powiadomienie ludności powinno nastąpić w formie komunikatu przekazanego w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości lub przez radio, telewizję, obwieszczenie, ulotki, itp. Po powiadomieniu, ludność podlegająca tej akcji, powinna natychmiast przygotować się do wyjazdu lub wymarszu do miejsc rozmieszczenia.

Przykładowa treść komunikatu:

UWAGA MIESZKAŃCY!

Miasto/gmina objęta została ewakuacją doraźną. Ewakuacja zostaje rozpoczęta natychmiast (dniu..... od godz.) Mieszkańcy ewakuowani zostaną w rejon Ewakuacja z przeprowadzona pieszo (względnie przy pomocy własnych środków transportowych, ewentualnie przy pomocy (autokarów). Miejscem zbiórki ludności ewakuowanej jest Mieszkańcy zabierać ze sobą dokumenty osobiste, rzeczy osobiste, ubrania, lekarstwa używane przez osoby chore, trwałą żywność (w puszkach) przynajmniej na okres 3 dni. Ogólna waga zabranego bagażu nie powinna przekroczyć 50 kg na osobę dorosłą. Przed opuszczeniem mieszkania należy wyłączyć zasilanie w energię elektryczną, wygasić źródła ogrzewania (piece, kominki), pozamykać okna i drzwi,

wyłączyć gaz butylowy. Dla dzieci i osób niepełnosprawnych należy przygotować karty z podaniem imienia i nazwiska, imionami rodziców, datą i miejscem urodzenia oraz miejscem zamieszkania. Osoby wykorzystujące własne środki transportowe winny kierować się do Dla jednej osoby ewakuacji należy zabezpieczyć przynajmniej 4 m² powierzchni w obiekcie, w którym zostanie zakwaterowana.

Podczas ewakuacji należy zabrać :

Ważne dokumenty.

Należy przygotować najważniejsze dokumenty, których zniszczenie lub zaginięcie stwarzałoby wiele problemów. Do najważniejszych należą zwykle: wszystkie akty własności, metryki urodzenia i akty ślubów, polisy ubezpieczeniowe, świadectwa pracy, dokumenty podatkowe, papiery wartościowe, testamenty itd. Koniecznie należy również przygotować najważniejsze pamiątki rodzinne: fotografie, listy oraz drobne a ważne dla rodziny przedmioty. Należy je zapakować tak, by były zabezpieczone przed wodą i pożarem.

Lista leków.

Powinna obejmować leki zażywane przez członków rodziny, szczególnie przez osoby starsze lub chore i zawierać następujące informacje: nazwa lekarstwa, kto zażywa, dozowanie, nazwisko lekarza prowadzącego i sposób kontaktowania się z nim (jeśli to możliwe). W przypadku osób, które używają specjalnych urządzeń medycznych, takich jak rozruszniki serca, należy zapisać typ rozrusznika, numer seryjny i inne niezbędne informacje. Należy zabrać z sobą wszelkie wyniki badań.

Dostęp do informacji.

Należy zabrać z sobą radio przenośne i zapas baterii. Lokalne stacje to często jedyne źródło informacji o aktualnej sytuacji i zagrożeniu. Innym źródłem informacji mogą być policjanci kierujący ruchem na drogach lub strażacy pomagający w ewakuacji.

Żywność i woda.

Najlepsze są produkty, które nie psują się łatwo i nie wymagają gotowania. Woda powinna być przechowywana w czystych i szczelnie zamkniętych pojemnikach.

Transport.

Jeśli do ewakuacji zostanie użyte auto, należy zadbać, by bak był pełny i, jeśli to możliwe, przygotować zapas benzyny. Często podczas zdarzeń kryzysowych pojawiają się kłopoty z zaopatrzeniem w paliwo. Jeśli rodzina nie dysponuje samochodem lub innym własnym środkiem transportu, należy porozumieć się w tej sprawie z sąsiadami lub lokalnym centrum kryzysowym.

Indywidualne wyposażenie.

Każda z osób powinna mieć przy sobie ciepłą odzież, nieprzemakalną kurtkę i buty, śpiwór lub przynajmniej koc, podstawowe dokumenty i zażywane lekarstwa, środki higieny, takie jak mydło, szczoteczka do zębów, ręcznik itd. Nie można zapomnieć o latarkach, świecach, kuchence benzynowej lub gazowej do podgrzewania posiłków.

Każda ewakuowana osoba może zabrać nie więcej niż 50kg bagażu, w tym powinna zabrać żywność na okres 3 dni.

Mieszkanie przed opuszczeniem należy odpowiednio zabezpieczyć, tzn.: wyłączyć gaz, światło, wygasić piec, zamknąć drzwi, okna itp. Szczegółowe pouczenie zawiera karta ewakuacji. Osoby podlegające ewakuacji, posiadające aktualne wpisy w kartach ewakuacji, udają się bezpośrednio do punktów załadowczych lub zbiórki.

W punktach ewidencyjno - załadowczych (PZ) rejestruje się i wydaje karty ewakuacji osobom, którym przed zarządzeniem ewakuacji kart tych nie wydano. Karta ewakuacji ważna jest tylko z dowodem tożsamości.

W razie jej utraty lub zniszczenia należy niezwłocznie powiadomić organ, który ją wydał. Kartę należy utrzymywać w ciągłej aktualności. Karta wraz z dokumentem tożsamości stanowi podstawę do wydania przysługujących świadczeń, zakwaterowania w rejonie rozmieszczenia, przebywania w tym rejonie i poruszania się. W PZ informuje się również ludność o organizacji ewakuacji oraz kieruje do miejsc załadunku, z których następnie odjeżdża w udziela się też zezwolenia na opuszczenie miasta (rejonu ewakuacji) własnym środkiem transportowym (jeśli wcześniej nie dokonano tej czynności).

Ludności przybyłej do punktów wyładowniczych (PW) lub rozdzielczych (PR) (przed skierowaniem ich do miejsc rozmieszczenia) obiera się odcinki „B” kart ewakuacji. W celu przewozu ludności do miejsc zakwaterowania powinny być wykorzystane wszystkie dostępne rodzaje transportu. Do miejsc położonych w pobliżu punktu rozdzielczego, ludność może przejść pieszo. W tym wypadku należy zapewnić transport do przewiezienia chorych, dzieci i bagażu.

Osoby posiadające zezwolenie na przejazd do nowego miejsca zakwaterowania własnym pojazdem, wyjeżdżają bezpośrednio do miejsc zakwaterowania. Po przybyciu oddają odcinki „B” kart ewakuacji we właściwym punkcie rozdzielczym.

Ewakuacja zwierząt

Ewakuacja zwierząt jest zadaniem trudnym i skomplikowanym, dlatego ważne jest nabycie odpowiedniej wiedzy i umiejętności w tym zakresie. Powinna ona odbywać się w taki sposób, aby nie zagrażała życiu i zdrowiu ani ratowników, ani zwierząt.

W sytuacji zagrożenia zwierzęta odczuwają niepokój i lęk. Ponadto są one mało odporne na działanie dymu. Gdy przedostanie się on do pomieszczenia, zwierzęta bardzo często układają się na ziemi, utrudniając ewakuację. Dlatego powinno się rozpoczynać wyprowadzanie zwierząt w chwili, kiedy tylko dotrą pierwsze sygnały o możliwym zagrożeniu. Warto pamiętać o tym, aby podchodzić do zwierząt od przodu, spokojnie i ostrożnie, łagodnie do nich przemawiając. Wyczuwają one zdenerwowanie ratownika i bardzo łatwo im się ono udziela. Zwierzęta wyprowadzane ze strefy zagrożonej powinny być kierowane do miejsc bezpiecznych, z których nie będą mogły się same wydostać.

Należy również pamiętać o tym, że w zależności od gatunku ewakuowanych zwierząt podejmuje się odmienne czynności. O ile np. konie i krowy po prostu wyprowadza się z zagród, o tyle drób wynosi się w workach lub w koszach, szybko go potem uwalniając i zapewniając dopływ świeżego powietrza. Małe zwierzęta domowe ewakuuje się w klatkach.

Ewakuacja jest zakończona, gdy cała przemieszczona ludność zostanie zakwaterowana w rejonach rozmieszczenia.